

Politik Bilim

Ekonomik kriz ve yenilik politikaları...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

07 Kasım 2008 günlü CBT'deki yazımda, bu köşenin ilgi alanı açısından şu soruları ortaya atmıştım: “Kriz, firmaların ve devletlerin ARGE konusundaki tutumlarını, harcamalarını ne yönde etkileyecek? Firmaların ‘bu krizi de atlatabilme’ arayışlarında teknolojiye nasıl bir işlev yüklenecek; teknoloji bu çıkışta etkin olacak bir araç olarak kullanılabilir mi?” Ayrıca bu soruların, “krizi, toplumun ve ülkenin çıkarlarını hiç olmazsa bundan sonra daha çok kollamaya yönelik bir fırsat, bir imkân olarak değerlendirme olasılığının söz konusu olabileceği, Türkiye ve benzeri ülkeler için de geçerli” olduğuna işaret etmiştim.

Dile getirdiğim sorularla ilgili olarak değerlendirebileceğimiz, daha çok yol gösterici nitelikte bazı raporlar yayımlanmaya başladı. Bunlardan biri de OECD'nin düzenlediği “Sürdürülebilirlik ve Günümüzdeki Finanssal Krizde Yenilik Politikalarının Rolü (Sustainability and the Role of Innovation Policies in the Current Financial Crisis)” konulu, ‘resmî olmayan’ seminere ait rapor... 16 Şubat 2009 tarihini taşıyan raporda dikkatimi çeken ilk nokta, büyük bir açıklıkla ortaya konan durum tespiti oldu:

“Kriz dünyayı sardıkça, keza finansman [kaynakları] kurdukça, yurtiçi ve yurtdışı talep hızla düşmekte ve yatırımlar yavaşlamaktadır. [Bu duruma ve] bir ölçüde de tüketiciler ve iş âleminin gelecekteki ekonomik gelişmeye olan güvenlerinin sarsılmasına bağlı olarak dünya ticareti çökmektedir. Ekseri hükûmet finansman sistemini dengede tutmak için politikalar ortaya koymakta; bunu kısa vâdeli talebi canlandırmaya yönelik önlemler izlemektedir. Birçok hükûmet de [orta ve] uzun vâdeli ekonomik büyümeyi güçlendirmeye yönelik politikalar yürürlüğe koymaktadır.”

Seminerde, bu tespitte sözü geçen ‘orta ve uzun vâdeli büyümeyi güçlendirmeye yönelik politikalar’ **yenilik politikaları** üzerinde durularak bazı sonuçlar ortaya konmuş. Bakanlar Düzeyindeki OECD Konseyi'nin 2009 toplantısında dağıtılacak “OECD Yenilik Stratejisi (OECD Innovation Strategy)” başlıklı ara rapor ve “OECD'nin Finanssal ve Ekonomik Krize Stratejik Yanıtı (OECD's Strategic Response to the Financial and Economic Crisis)” için kullanılacak olan bu sonuçlardan ilki, kanımca önemli. Denilen şu:

“Finlandiya ve Kore gibi ülkelerin geçmişteki deneyimleri, krizle baş edebilmek için yürürlüğe konan geniş çaplı reformlar kapsamındaki, yenilik yapabilme yeteneğini güçlendirici reformların, ülkelerin krizden güçlenerek çıkmalarına ve sürdürülebilir [ekonomik] büyüme açısından daha iyi bir yola girmelerine yardımcı olabileceğini göstermiştir. Finlandiya 1990'lardaki krizin üstesinden gelmek için güçlü bir yenilik stratejisi izlemiştir. Geçmişte Kore, krizi, güven artırıcı yapısal reformlara girişmek için kullanırken yenilik politikasındaki reformlardan da ekonomiyi canlandıracak doğru teşvik tedbirlerini yürürlüğe koymak için yararlanmıştı. Belli ülkelerde, örneğin Danimarka'da, mevcut yenilik stratejileri uzun vâdeli ekonomik büyüme için uygun bir çerçeve olarak görülmekte ve kamu politikaları da krizle baş etmekte yeterince çabuk sonuç almayı sağlayacak bir araç olarak düşünülmektedir.”

Özetlersek, OECD üyesi ülkelere verilmek istenen mesaj şu: “Yenilik politikaları krizin üstesinden gelmekte rol oynar. [Krizin üstesinden gelebilmek için, belli ülkelerin geçmişteki deneyimlerini dikkate alarak bu imkânı değerlendirin.]”

Seminerde bu sonuç çıkarılırken, yürürlüğe konacak yenilik politikalarında dikkate alınması gereken bir dizi tavsiyede bulunulmuş; gelecek hafta da bunların üzerinde dururuz. Bilim, teknoloji ve yenilik meselelerinin ciddi bir politika çerçevesinde ele alınmadığı ülkemizde, kriz koşullarında, hem de krizin üstesinden gelmeye yönelik etkin bir araç olarak, bir yenilik politikası ortaya konur mu, bilmiyorum. Ama, Türkiye de OECD'ye ye bir ülke ya, kim bilir, belki bizde de OECD'nin tavsiyelerinden yararlananlar olur...

CBT. 10 Nisan 2009